

Bestuur VSNU
Lange Houtstraat 2
2511 CW Den Haag

Datum: 10 oktober 2019

Onderwerp: Aanbieding nieuwe Code goed bestuur

Geacht VSNU-bestuur,

In 2018 stelde u de commissie code goed bestuur universiteiten in. Deze commissie kreeg de opdracht de huidige code grondig te vernieuwen. Zo was er behoefte aan een meer value-based code, die past bij de ambities van universiteiten. De nieuw te ontwikkelen code zou rekenschap moeten geven van de ontwikkelingen in de universitaire sector en nieuwe inzichten op het gebied van governance.

Namens de commissie code goed bestuur universiteiten bied ik u hierbij ons eindproduct aan: een nieuwe code goed bestuur voor de Nederlandse universiteiten. We zijn ervan overtuigd dat ons eindproduct een bijdrage zal leveren aan goed bestuur aan de universiteiten.

In deze brief ga ik nader in op het proces dat wij als commissie de afgelopen anderhalf jaar gevolgd hebben. Daarnaast geef ik een toelichting op de uitgangspunten die we bij het maken van de code gehanteerd hebben en een aantal vernieuwende aspecten van deze code. Tot slot breng ik namens de commissie een advies uit aan het bestuur over de evaluatie van de code.

Proces

Bij haar aanstelling is de commissie, samengesteld uit verschillende geledingen van de Nederlandse universiteiten, gevraagd om gedurende het proces diverse stakeholders te consulteren over de gewenste inhoud van de vernieuwde code. Dit heeft de commissie op verschillende momenten in het proces en op verschillende manieren gedaan.

Zo zijn al in een vroeg stadium oriënterende gesprekken gevoerd met de voorzitters van de raden van toezicht, CvB-leden en vertegenwoordigers van de medezeggenschap. Vervolgens zijn, nadat de commissie een eerste conceptversie van de code gereed had, in het voorjaar van 2019 verschillende gesprekken gevoerd met onder andere leden van colleges van bestuur en raden van toezicht, decanen, vertegenwoordigers van de medezeggenschap en juristen van universiteiten. De opbrengsten hiervan heeft de commissie verwerkt in een nieuwe conceptversie van de code, die vervolgens van 18 juli tot en met 15 september 2019 voor publieke consultatie online heeft gestaan. Tijdens deze periode had eenieder de kans om zijn of haar mening over de conceptcode te geven.

De commissie is zeer dankbaar voor de input die tijdens al die momenten is gegeven. Deze input is van grote waarde geweest voor de code die wij thans aanbieden.

Uitgangspunten en inhoud

De commissie heeft bij het formuleren van de nieuwe code een drietal uitgangspunten gehanteerd:

1. Goed bestuur van universiteiten staat ten dienste van de realisatie van de maatschappelijke opdracht van de universiteiten. Deze maatschappelijke opdracht is dan ook centraal gesteld in principe 1 van de nieuwe code. Bij de formulering van de maatschappelijke opdracht wordt expliciet ruimte gelaten aan alle universiteiten om hier, passend bij het eigen karakter en de eigen identiteit, invulling aan te geven.
2. De code beoogt bij te dragen aan goed bestuur door het goede gesprek over de governance van universiteiten te stimuleren. Met het oog op het gewenste 'goede gesprek', is in de code niet alles tot in detail voorgeschreven: dat zou immers niet zorgen voor een goed gesprek, maar van de code een afvinklijst maken. Waar de code ruimte laat, is dit nadrukkelijk een uitnodiging aan bestuurders, toezichthouders en medezeggenschap om met elkaar in gesprek te gaan over hoe zij uitvoering willen geven aan de vastgelegde principes van goed bestuur.
3. De code maakt duidelijk hoe universiteiten invulling geven aan (een deel van) de ruimte die de wet geeft op het gebied van governance van universiteiten. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling van de commissie geweest om al hetgeen reeds geregeld is in de wet, te herhalen in de code. In de principes en de uitwerkingen is derhalve gestreefd naar zo min mogelijk overlap met wat al bij wet geregeld is.

Op basis van deze uitgangspunten is de commissie tot een code gekomen waarin negen principes centraal staan. Voor elk principe zijn ter verduidelijking concrete uitwerkingen weergegeven. De eerste drie principes richten zich op de maatschappelijke opdracht van de universiteit, de waarden die worden gehanteerd binnen de universiteit en de veilige omgeving die de universiteit moet zijn: dat zijn, in de ogen van de commissie, drie cruciale zaken waarop het bestuur van de instelling gericht zou moeten zijn. In de drie daaropvolgende principes staan de verantwoordelijkheden en organisatie van drie belangrijke partijen in het bestuur van een universiteit (college van bestuur, raad van toezicht en medezeggenschap) centraal. De drie laatste principes draaien ten slotte om drie specifieke aspecten van goed bestuur: belangenverstrengeling, governance van samenwerkingsverbanden, en risicomanagement.

De commissie heeft gepoogd in deze nieuwe code met name een aantal onderwerpen extra aandacht te geven. Vernieuwingen ten opzichte van de oude code betreffen onder meer de volgende:

- a. Er is gekozen om de reikwijdte van de code uit te breiden. In de oude code werden enkel CvB- en RvT-leden aangesproken op hun verantwoordelijkheden. In de nieuwe code worden ook decanen en faculteitsbesturen, die zowel wettelijk als in de praktijk een grote bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben binnen de universiteit, aangesproken.
- b. De nieuwe code besteedt expliciet aandacht aan het belang van een open cultuur en een veilige omgeving. In de ogen van de commissie zijn beide zaken van groot belang binnen universiteiten en ligt er een belangrijke verantwoordelijkheid bij bestuurders en toezichthouders om hier aan bij te dragen.
- c. De medezeggenschap heeft in de afgelopen jaren meer bevoegdheden gekregen. Zij krijgt daarom ook ruimer aandacht in de nieuwe code. Een goed functionerende medezeggenschap en een goede relatie tussen het CvB en de medezeggenschap zijn

cruciaal voor goed bestuur van universiteiten. De bepalingen in de nieuwe code zijn hier dan ook op gericht.

- d. Universiteiten werken steeds meer samen met andere organisaties. De goede inrichting van de governance van samenwerkingsverbanden zal de komende jaren enkel aan belang winnen en vormt een belangrijke uitdaging voor veel universiteiten. In de nieuwe code is hier daarom een apart principe aan gewijd, waarin een aantal handreikingen voor de inrichting van een adequate en deugdelijke governance van samenwerkingsverbanden wordt geboden.

Evaluatie

Graag maakt de commissie van deze gelegenheid gebruik om het VSNU-bestuur een advies mee te geven over de evaluatie van de nieuwe code. De commissie acht het van groot belang dat de werking van de nieuwe code wordt geëvalueerd. Dit zodat aan de hand van ervaringen in de praktijk vastgesteld kan worden of de nieuwe code goed uitvoerbaar is en daadwerkelijk bijdraagt aan goed bestuur.

De commissie adviseert het VSNU-bestuur twee jaar na invoering van de code een evaluatie uit te voeren waarin specifiek wordt gekeken naar de implementatie en bruikbaarheid van de nieuwe code. Twee jaar later zou in de ogen van de commissie een onafhankelijke evaluatiecommissie de opdracht moeten krijgen om de code uitgebreider te evalueren, waarbij onder meer wordt onderzocht welke veranderingen de code teweeg heeft gebracht en voorts wordt verkend of er aanleiding is om wijzigingen in de code door te voeren.

Tot slot

De commissie dankt het VSNU-bestuur voor de opdracht die haar is gegeven en wenst het VSNU-bestuur veel succes toe met de besluitvorming over en implementatie van de nieuwe code.

Hoogachtend,

Namens de commissie code goed bestuur universiteiten,

Jaap van Manen